

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

6TE ÅRG.

DEN 12 MARS 1905.

N° 24

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: August Hagborg. — Unionskrisen. — En utställning. — Svenskt konstverk inköpt af franska staten. — En modern kyrkorgel. — Från musikvärlden. — Brokigt utomlandsnytt. — Kronprinsen-regenten. — Den funna Sydpolsexpeditionen. — Inlämnad afskedsansökan. — Prins Gustaf Adolf i Egypten. — Prins Gustaf Adolfs trolofvade. — Ryssland just nu. V. — Veckans porträttgalleri.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1905.

Foto. Hamngvist, Stockholm.

AUGUST HAGBORG.
KONSTNÄR.

Kilobé: Bengt Silfverberg

AUGUST HAGBORG.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

I Paris har August Hagborg, den kände och berömda svenske målaren, vistats i trettio års tid. Han var endast tjugotre år gammal, när han efter studier vid konstakademien i Stockholm 1875 begaf sig till den moderna konstens allenarådande hufvudstad, och han var fortfarande en sannskyldig ungdom, när han för sin präktiga tafla "Lågvatten vid Engelska kanalen" — bilden af ostronfiskarne som en frisk morgon med ljus himmel och sol öfver hafvet återvända hem — å salongen 1879 eröfrade tredje klassens medalj och med detsamma blef en namnkunnig person i Paris, hvilken fick fullt upp med beställningar.

Det är icke att undra på, att Hagborg i alla år sedan dess varit Paris och Frankrike trogen. Vid normandiska kusten har han studerat sina modeller och landskapet — de käcka fiskarne och sjömännen, de unga flickorna och hustrurna — den långa, låga stranden, båtarna, den höga himmeln med milda solstrålar mellan molnen — det hela friskt och ljust — och så har han målat en serie taflor, gedigna och tilltalande äfven genom sina ämnen, hvilka spridts till många olika ställen i världen från mästarens Parisateljé, dit tafvelhandlare och stora samlare väl hitta vägen.

Dock — Hagborg har naturligtvis många gånger gjort den korta resan från Paris till hemlandet, där han har släktingar och en flock vänner. Särskildt har han under de senare årens somrar vistats i Sverige, i Skåne, vid Dalarö och i Dalarna, där de svenska artisterna ju älska att hålla till. Och han har under sina sommarbesök gjort studier och utfört taflor med

svenska ämnen, däribland det betydande arbetet "Brådska", bilden af sjömännen som, under det att stormen hviner, skjuta ut räddningsbåten i det skummande hafvet.

Nu för tillfället befinner sig August Hagborg just i hemlandet, i Stockholm. Han skall nämligen i Konstföreningens lokal därstädes utställa ett 40-tal af sina arbeten, större och mindre saker med franska och svenska ämnen. Expositionen skulle redan ha tagit sin början för ungefär en vecka sedan, men den malheuren har inträffat, att taflorna, som i god tid sändes från Paris, blifvit försenade någonstädes på vägen. Detta är desto ledsammare, som Hagborg måste afsluta ett par dukar till salongen i Paris, och därför icke kan dröja vidare länge i Stockholm denna gång.

En utställning af August Hagborg kan icke annat än i hög grad intressera. Blott en gång förut, och det var länge sedan, har Hagborg, då i sällskap med nestorn bland de svenska parismålarna Alfred Wahlberg, visat sina landsmän någon större del af sin produktion. Det är att hoppas och förmoda, att hvad han nu lyckats sammanföra, skall gifva en något så när uttömmande bild af hans konstnärsskap, i trots af att en mängd af hans arbeten äro bundna på ställen, hvarifrån de icke kunnat hitföras, och artisen sålunda fått nöja sig med att sammanföra hvad han för tillfället kunnat komma åt. Man behöfver dock icke betvifla, att expositionen blir både fyllig, gedigen och genom omväxling i ämnesvalet underhållande.

UNIONSKRISEN.

DEN NORSKA AKTIONSPOLITIKENS LEDANDE MÄN.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

P. C. H. K. MICHELSEN.

Ledamot af Hagerups nu afgångna ministär. Allmänt nämnd såsom den blifvande ministärens chef.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

ÖFVERSTE G. STANG.

PROFESSOR F. NANSEN.

(och f. exc. Hagerup.)

EN UTSTÄLLNING.

HEDBERG — SMITH — SWEDLUNDS UTSTÄLLNING I STOCKHOLM.

I konstnärshuset vid Smålandsgatan ha tre unga artister, Erik Hedberg, Wilhelm Smith och Pelle Swedlund, öppnat en utställning af tillsammans 83 arbeten, hvilken utan att vara särskildt uppseendeväckande likväl erbjuder mycket af intresse. Man får här se både poetiska och koloristiskt väl gjorda saker. Hedberg håller sig till den svenska naturen, som han tolkar vid olika årstider, med en viss förkärlek för de mera kalla. Sommaren med dess mognad tyckes icke ligga för hans temperament, som förefaller realistiskt kyligt. Det är mycken svenskhet i H:s samvetsgrant och duktigt utförda bilder.

Smith och Swedlund ha hämtat sina ämnen utomlands — från Brügge, Italien, Tunis. Smith är en mårefrestare som med tydlig färgglädje målar genrer, landskap och allt möjligt.

Stundom erinrar han i sin konst litet om den nu aflidne Paul Graaf. Smith för otvivelaktigt en pigg pensel, hvilken också tyckes yuxen mera komplicerade uppgifter — se t. ex. "För plojen", en tafla med must och schwung — men som ännu icke alltid är riktigt säker på sig. Swedlunds konst är fint poetisk, enhetlig, men kanske redan litet maniererad. Målaren älskar det kontemplativa, tystnaden. Naturen är för honom vemod, och det är det han tolkar. Stundom kommer det dock något överkligt öfver hans bilder, de förefalla "gjorda", visserligen vackert gjorda, men man tror knappast riktigt på dem. Dessa taflor torde i litteraturen ha sin motsvarighet i en del af de unga skånska skaldernas elegier.

O. R.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre Sthlm.—Öbg.

- 1 »VID ALMEN PÅ BÄRGET» AF PELLE SWEDLUND.
2. TAFOR OCH PORTRÄTT I OLJA AF WILHELM SMITH.
3. TAFOR AF ERIK HEDBERG.
4. »GRANSKOG» AF ERIK HEDBERG.
5. »SKOGSARBETARE» AF ERIK HEDBERG.
6. »TRÖSKNING» AF WILHELM SMITH.
7. WILHELM SMITH.
8. ERIK HEDBERG.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Efter fotografi.

Kitsch: Bengt Sjöforsparne.

»POESI OCH MUSIK», grupp af Agnes de Frumerie.
Inköpt af franska staten.

Med anledning därpå att franska staten i dagarne förvärfvat ett verk af vår i Paris bosatta landsmaninna Agnes de Frumerie, född Kjellberg, meddela vi här en bild af detsamma jämte några andra ur konstnärinnans omväxlande alstring.

Det inköpta arbetet är en allegorisk grupp "Poesi och musik", utställd på den af Union des femmes peintres et sculpteurs i Grand Palais anordnade expositionen.

Karaktäristisk för konstnärinnans kynne är gruppen "De spökrädda", hvilkas späda lemmar skälva för det mörker de

HVAR 2 DAG.

Kitsch: Bengt Sjöforsparne.

»GUMMOR» af Agnes de Frumerie.

AGNES DE FRUMERIE.

icke känna; älsklig är den lilla flickan, som är rädd för sin egen skugga, och humoristiska de två gummorna, som säkert ej tala väl om sina medmänniskor.

»RÄDD FÖR SIN EGEN SKUGGA» af Agnes de Frumerie.

HVAR 2 DAG.

Kitsch: Bengt Sjöforsparne.

»SPÖKRÄDDA» af Agnes de Frumerie.

EN MODERN KYRKORGEL.

Efter fotograf.

Kliché: Bengt Silfverparre.

EN MODERN KYRKORGEL: Det yttre.

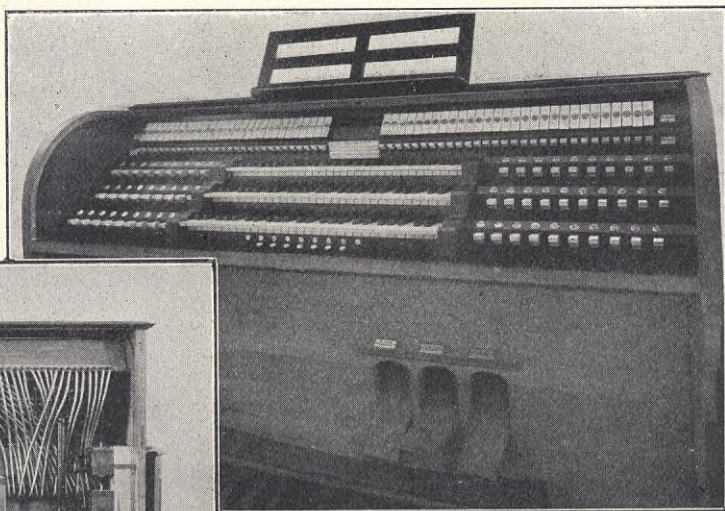
Medan ifråga om en del instrument tekniken redan nått och kanske överskridit sin kulmen, så att t. ex. en i våra dagar tillverkad violin aldrig kommer upp i värde med en gammal fin Cremonesare, har den åter i andra stycken stadigt fullkomnats. Alla veta vi hur oändligt en af våra konsertflyglar står öfver spinnetten. Lika mycket skiljer sig en modern orgel från sina förfäder.

Vid orgeln är det visserligen en skillnad af annan art. En pipa är nu en gång en pipa, har sin gifna klang och kan icke förändras. Och redan de gamle — om vi endast icke för en rättvis jämförelse gå för långt tillbaka i tiden — kände och framställde dessa olika register, stämmor, hvilka göra orgeln till det säregna instru-

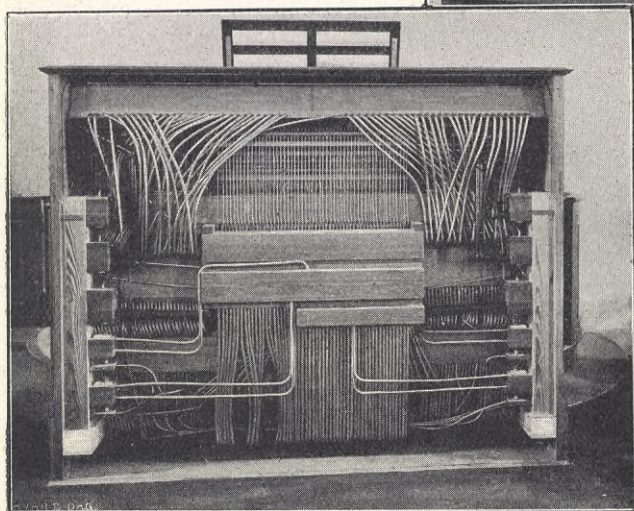
ment den är. Hvad tekniken därför har sträfvat till är att göra redan kända möjligheter utförbara, att sätta den spelande i stånd att använda dem. För några hundra år sedan fordrades det hela armens kraft att trycka ner ett par af de väldiga tangenterna. På en modern orgel löpa den spelandes fingrar äfven vid fullt verk ledigt och lätt omkring på klaviaturen. För icke så länge sedan var registernas in- och utdragning förenad med icke ringa svårighet, numera trycker organisten på en liten bekvämt tillgänglig knapp eller bringar med en obetydlig fingerrörelse ett "vippre-gister" ur sitt jämnviktsläge. Allt mekaniskt motstånd måste ursprungligen öfvervinnas direkt af den spelande. Sedan har man så småningom funnit medel att befria honom från detta ur musikalisk synpunkt fullkomligt otacksamma arbete, hvarvid olika system, pneumatiska, elektriska o. s. v. i våra dagar tillämpas. Och som en modern orgel nu är inrättad, har man svårt att tänka sig förenkligen längre drifven. Orgelns teori är fullständigt omsatt i praktiken, hvaran man kanske inom orgelbyggeriet vågar anta att "Cremonesarens tid" är kommen — för att aldrig vidare försvinna.

Det är förenadt med icke ringa intresse att kasta en blick in bakom en stor kyrkorgels fasad och att något sätta sig in i, hur hela denna kolossala apparat fungerar.

Man öppnar en dörr och kommer in i en underlig pelarsal. Pipa vid pipa, somliga små, mycket små, och därefter af alla dimensioner upp till träpipor som i flerdubbel manshöjd sträcka sig ända upp under kyrkans tak. Allra först urskiljer man tvänne hufvudslag af pipor, fyrkantiga träpipor och runda tennpipor. Vid närmare påseende sönderfalla de senare i tvänne olika grupper, cylinderformiga och trattformiga, och tränger man frågan ännu ett stycke in på lifvet så kommer man under fund med, att i de cylinderformiga

EN MODERN KYRKORGEL: Spelbordet med tre manualer och register för 52 stämmor.

EN MODERN KYRKORGEL: Spelbordets inre sedt bakifrån, med hela dess virrvarr af tangent- och registreringshäfstänger och luftpipor.

Hufvudregistret är "tangenterna" ("vippre-gister") vid sidan. Den dubbla raden af "tangenter" och knappar öfver tredje manualen är för "fria kombinationer". Dessa kombinationer kunna af den spelande ställas in på förhand och bringas att fungera — samtidigt med att effekten af sidoregistreringen upphäfves — genom att en af knapparna under första manualen nedtryckes. Med en annan af dessa knappar åstadkommer man "fullt verk", hvilket icke brusar ut i hela sin styrka med mindre den stora "rullsvällaren" — den vänstra af de tre pedalerna; de båda öfriga äro för resp. andra och tredje manualen — öppnas. Rullsvällarens läge afläses medels en liten rörlig visare på en tafel öfvanför tredje manualen. Dessutom finnes en knapp för fullt verk utan att rullsvällaren användes.

luftpelaren skäres mot en hvass kant, (som i en vanlig bleckflöjt) under det att de trattformiga "trumpeterna" ljuda med metalltungor (sådana som man känner från munharmonikan).

Härmed har man de tre stora grupper klara för sig, i hvilka orgelns samtliga stämmor innefattas. Men den vidare indelningen? En fullständig orgel har ju en rikedom på stämmor, med de mest skilda klangfärger?

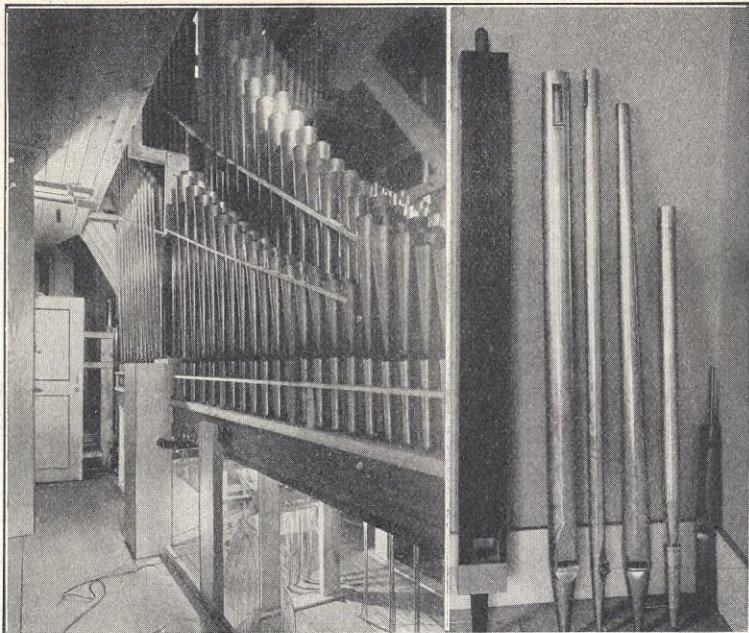
De ytterligare skiljaktigheterna uppkomma därigenom, att de pipor som ha en och samma tonhöjd inbördes avvika från hvarandra. De långa och smala cylindrarna ha t. ex. något af sträckklang, medan en kortare och tjockare ljuder med flöjtens färg o. s. v.

En pipas tonhöjd och klangfärg bestämmas alltså inom hvardera af de olika hufvudgrupperna af dess proportioner. Dessa kunna med matematisk noggrannhet på förhand beräknas, men naturligtvis återstår det alltid hvad tonhöjden beträffar smärre modifikationer att göra: orgeln skall stämmas. Denna procedur må vara mycket uppslitande för stämmaren, men metoden är synnerligen enkel. I träpiporna sitter upptill en propp som höjes och sänkes en obetydlig efter behof. Cylinderpiporna hafva upptill en liten slits uppskuren ur och upprullad vid sidan (jfr fingerhålen i en bleckflöjt). Det därigenom uppkomna hålet är lätt att få större eller mindre genom att jämka litet på upprullningen. Den vibrerande delen af trumpeternas tungor slutligen kan genom ett litet stift förlängas eller förkortas den 100-dels millimeter, som erfordras för att ändra dess svängningshastighet.

Piporna sitta gruppvis fördelade på pedalen och de olika manualerna i rader, där både den med spelbordet parallela och den mot detta vinkelräta linjen ingå i systemet. Parallellerna i denna mening äro de olika stämmorna. Pipor på samma tvärlinje ha alla samma tonhöjd. När den spelande vidrör t. ex. tangenten för ostrukna C öppnas små "bälgar", membraner, till samtliga ostrukna C i hela orgeln, under det endast de ljuda, hvilka genom registrens "andragande" blifva utsatta för lufttillförsel från bälgen. Denna, som under orgeltramparnes tid måste i förhållande till sin effektivitet ha betydande dimensioner, drifves på moderna orglar så godt som alltid med motor, elektrisk eller annan, hvilket har till följd, isynnerhet om luften tillföres med fläkt i stället för med direkt pumpning, att den icke behöfver inkräkta på utrymmet i någon afsevärd grad.

Nämnes det så till sist, att ännu en verkan utvinnes af orgeln, därigenom att de till de olika manualerna hörande stämgrupperna äro fördelade på olika våningar och att större och mindre ljudstyrka åstadkommes icke endast genom reglering af den tillströmmande luften utan även genom att en del af stämmorna äro inbyggda bakom en sorts stora dämpande spjåldörrar, hvilka den spelande med en trampa kan öppna eller sluta till, så lär det viktigaste af orgelns konstruktion med den knapphet utrymmet nödvändiggör därmed vara genomgånget.

Förebilden till denna redogörelse är, liksom våra

Kltoh: Bengt Sjöqvistsparre.

EN MODERN KYRKGORGEL: INTERIÖR AF EN UNDERLIG PELÄRSAL. De pipor som synas äro trumpeter. Observera den "underjordiska" afdelningen med alla dess rörledningar för lufttillförseln.

PIPOR AF OLIKA SLAG.

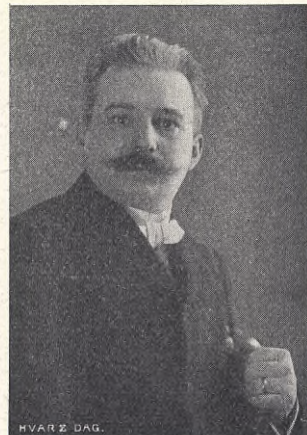
Längst till vänster står en träpipa, "gedacht", i grofva C. Uptill synes handtaget af stämproppen. De öfriga piporna äro alla af bleck (en legering af tenn och bly). Närmast träpipan en "principal", därefter en "violin" och ett "gemshorn", alla i ostrukna C. Därefter en "klarinet" i grofva G och sist en "rörflöjt" i ostrukna C. Cylinderpiporna igenkännas på stämslitsen upptill.

bilder, hämtad från Göteborgs domkyrkas af herr Eskil Lundén ombygdda, i dagarna med stora loford afsynade orgel, hvilken numera icke endast är en af de vackraste, utan, med sina tre manualer, 52 register och obegränsade kombinationsmöjligheter, en af de största och mest fullständiga up-to-date-orglar i vårt land.

FRÅN MUSIKVÄRLDEN.

40 år fyllde den 1 mars orkesterdirigenten vid Östermalmsteatern i Stockholm, musikdirektören vid Kalmar regte: Hjalmar Meissner.

Meissner har varit kapellmästare i Kristiania, vid Nya teatern i Stockholm, vid Svenska teatern i Helsingfors och biträdande kapellmästare vid operan i Stockholm. Utmärkt pianist, kompositör.

Efter porträtt.

Kltoh: Bengt Sjöqvistsparre.

HJALMAR MEISSNER.

1. Som ett tillägg till våra förut meddelade bilder till frågan Frankrike—Marocko kan ju vidstående bild vara mycket lämplig. Det är sultan Abdel-Aziz vi ha framför oss i en stund, då han jovialiskt och möjligen äfven något ironiskt leende lyssnar till en person ur sin uppvaktning, hvilken för sin herre översätter ett lämpligt urval af den franska pressens komplimanger.

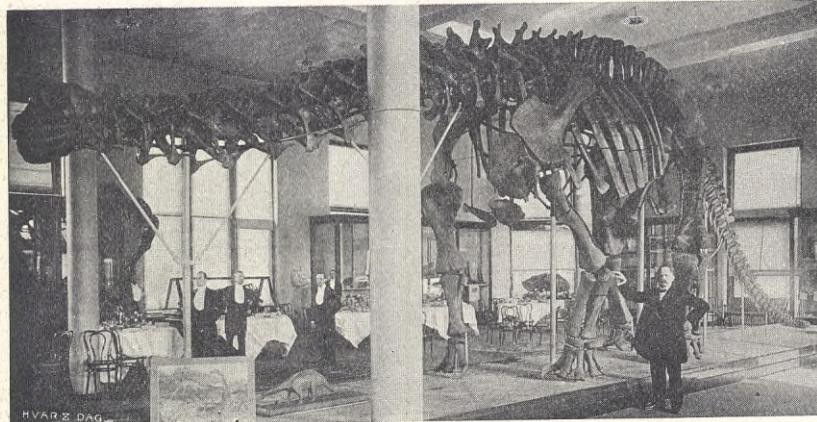
2. Det var väl grundad alarm i höstas, då konflikten mellan Ryssland och England gjorde möjligheten af den europeiska fredens bevarande ytterst problematisk för några dagar. Och det var en verklig triumf för den sak, som hvars märklige representant baron d'Estournelles de Constant är känd, att den hotande konflikten verkligen fick en fredlig uppgörelse. — Vår bild är ett snapshot af baron de Constant, taget i det

1. FRANKRIKE — MAROCKO.

Kliché: Bengt Sjöberg.

2. AFSLUTNINGEN PÅ NORDSJÖ-KATASTROFEN.

Efter fotograf.

Kliché: Bengt Sjöberg.

3. SKELETTET AF ETT VIDUNDER, i Naturhistoriska museet i New-York.

ögonblick, då han efter avslutningen af Hullkommitténs arbeten utanför utrikesdepartementet vid Quai d'Orsay i Paris framför sina lyckönskningar till kommitténs ordf., franske amiralen Fournier.

3. Långt borta i Vilda Västern, i Wyoming, den stat inom hvars gränser den underbara Yellowstone park är belägen, hafva för någon tid sedan en del svenska farmare funnit skelettet af en dinoceras, ett slags jättestort klöfdjur, hvaraf lämningar förut anträffats i Amerikas eocena (äldre tertiära) aflageringar. Det nu funna ex. mäter 66 fot i längd och är det största man känner.

KRONPRINSEN-REGENTEN,

HVILKENS STATSMANNAKLOKA,
MANLIGA OCH FÖR BRÖDERFOL-
KEN VARMHJÄRTADE SKRIFVELSE
AF ALLA UNIONSVÄNNER HÄL-
SATS MED TILLFREDSSTÄLLELSE.

Foto. Florman, Stockholm

DEN FUNNA SYDPOLSEXPEDI-
TIONEN.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Silfverparre.

D:R CHARCOT.

Den franska sydpolsexpeditionen, hvilken under ledning af d:r Charcot i slutet af 1903 lämnade Havre, med närmaste ändamål att undsätta Antarctic, hvori den dock som bekant förekom af den argentinska hjälpexpeditionen, och dessutom i själfständigt vetenskapligt syfte, har nu i dagarna återfunnits på Patagoniens ostkust.

INLÄMNAD AFSKEDS-
ANSÖKAN.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfverparre.

KONTERAMIRAL C. M. INGELMAN.
Har begärt afsked.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Silfverparre.

PRINS GUSTAF ADOLF MED HERTIGPARET OCH PRINCESSORNA
AF CONNAUGHT I EGYPTEN.

SENASTE PORTRÄTT AF
PRINSESSAN MARGARETA AF CONNAUGHT.

TAGET AF LAFAYETTE LTD., LONDON.

Kliché: Bengt Sjöforsparis.

ARTHUR.
Hertig af Connaught.

PRINSESSAN MARGA-

Prinsessan Margareta är äldsta dotter till prins Arthur, hertig af Connaught och hans gemål Louise-Margareta, prinsessa af Preussen. Hertigen af Connaught är drottning Victorias tredje son i ordningen samt konung Edwards nu lefvande äldste broder. Han är fältmarskalk och den engelska arméns överbefälhavare. Efter sin näst äldste broders, hertigens af Edinburg död blef han regerande hertig af Sachsen-Koburg-Gotha, men afsade sig denna värdighet till förmån för sin yngre broders, hertigens af Albany son. Hertigen residerar på Bagshot Park i Surrey samt i Dublin. Jämte prinsessan Margareta, som föddes den 15 jan. 1882, har det hertiglga paret en son, prins Arthur, som är

LOUISE.
Hertiginna af Connaught.
RETAS FÖRÄLDRAR.

husarlöjtnant och f. n. kommanderad till tjänstgöring i Transvaal, och en yngre dotter, Patricia, f. 1886.

PRINSESSANS SYSKON:
Prinsessan Patricia.
Prins Arthur.

Fotos Lafayette Ltd., London.

Foto. Ellis & Walery, London.

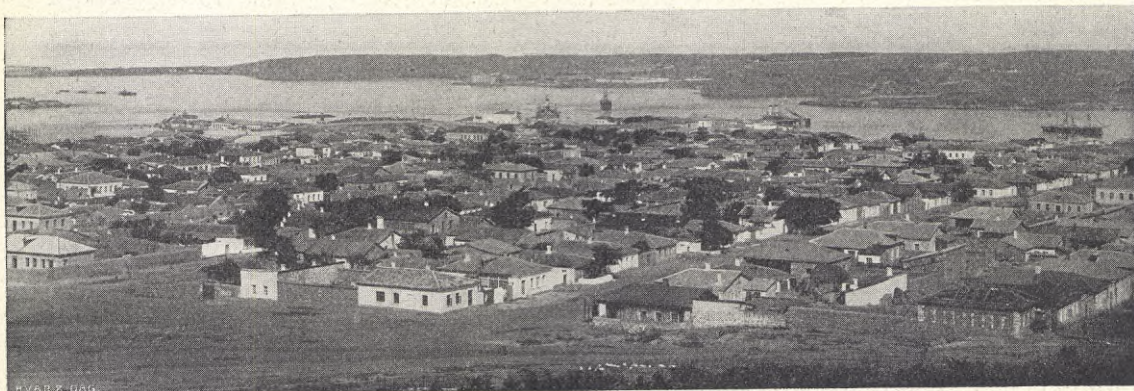
BAGSHOT PARK, det hertiglga residenset i Surrey, där prinsessan Margareta är född.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthm—Gbg.

RYSSLAND JUST NU.

FRÅN HVAR 8 DAGS UTSÄNDE KORRESPONDENT.

V.

Efter fotografi.

PANORAMA ÖFVER SEVASTOPOL.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Sthlm—Gbg.

Där två eller tre ryssar äro tillsammans i dessa tider, där talas det naturligtvis om kriget borta i Mandshuriet och de inre oroligheterna på närmare håll. Bland enklare människor, i småborgarnas kretsar är det i första hand krigshändelserna, de melodramatiska blodsscenerna borta vid Liaojang och Port Arthur, som dra till sig det allmänna intresset. Bland de bildade åter kastar man sig genast in i den inrikespolitiska diskussionen, dryftar Trepovs karriär och Sviatopolk Mirskijs snöpligt afslutade reformprojekt.

I järnvägsvagnen, som för mig från Tula ned mot Syd-Rysslands stepper, har den liberala resonören tagit ordet och släpper det inte! Han talar fullkomligt frimodigt, midt bland främmande människor, ty hans väderkorn i fråga om spioner är uppöfvadt och säkert. Det är en ung man med intelligent ansikte, ouniformerad, och elegant klädd. Han reser till Char'kov från Moskva, där han funnit luften tryckande. Han skall ner och delta i provinsadelns förhandlingar.

— I tio dagars tid fick man skriva hvad man tänkte i Ryssland, sedan började Sviatopolk-Mirskijs frisinne att komma af sig, och nu har vi den svarta reaktionen igen. Hvarje människa vet, hvad man har att vänta af Bulygin, som har varit storfurst Sergejs krea-

tur i så många år. Han har gjort sin karriär vid gendarmerierna, och därför har han kommit sig fram. Och Trepov är hans värdige stallbroder, det är en man med tur också; han undertecknar de vackra kungörelserna till Petersburgs arbetare med finansministern som kontrasignerande! Alltså diktator, och det kan ju vara sant, att staten är i fara.

Han sänker rösten något och fortsätter med energiska gester.

— Den bildade klassen i Ryssland har på denna sista tid gång på gång blifvit slagen i ansiktet. Hur var det inte också med storfurst Kyrills hederssabel? Borta i Mandshuriet skötte han bara sina storfurstliga nöjen — inte just vackra nöjen för resten — och kom i delo med Kuropatkin, när han någon gång ville vara verksam. Vid tronföljarens födelse skulle någon lyckönska den höge fadern på härens vägnar. Storfurst Kyrill blef därtill utsedd, och öfverbefälhafvaren drog en suck af lättnad. Så kom den stora öfverraskningen. Storfursten fick en guldsabel för visad utomordentlig tapperhet, medan alla de andra, de verkligt tappra, fick nöja sig med att åse staten och blygas å dens vägnar, som hade skäl att blygas.

— De styrande kan inte tyda tidens tecken,

Efter fotografi.

VY ÖFVER SEVASTOPOLS HAMN MED KRIGSFARTYGEN.

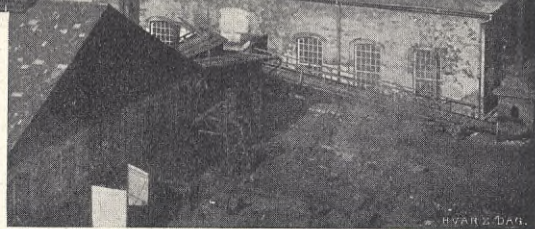
Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Sthlm—Gbg.

Efter fotografi

SEVASTOPOL: I förgrunden de nedbrända marinverkstäderna.

Kliché: Bengt Silfverparre.

HVAR 8 DAG.

säger en mörkhyad kaukasier, ni skulle se hur det ser ut i Tiflis. Och i Sevastopol ha ju marinsoldaterna gjort öppet myteri.

Det låter lofvande för den, som just ämnar sig till Sevastopol och som i tidningarna endast sett korta notiser om branden i verkstäderna och tillfälliga oordningar i den ryska krigshamnen. De resande lämna småningom tåget: den liberale resonören stiger af i Charkov, och kaukasieren byter i Sinelnikov tåg till Vladikovkas. Man är inne i den sydryska steppregionen, och solen går ner öfver de snöklädda fälten.

Följande morgon är redan snön försvunnen, och tåget banar sig mellan mattgröna kullar och pittoreska tatarbyar väg till Krimns sydkust. Här och där glänser hafvet i en vik mellan bergen, och snart är man framme i Sevastopol. Kring järnvägsstationen gör staden ett sydländskt intryck: de bofälliga tatarkojorna med sina små täppor ligga som slumpvis strödda på sluttningar och terrasser. Handelskvarteret verkar

också halft orientaliskt med sitt brokiga lif, sina tatariska gatumånglare och sin brist på snygghet. Men i stadens komfortablare delar har man velat militärisk ordning och prydlighet, men knappast kommit längre än till ledsam militärisk stelhet. Öfverallt ser man officerare och matrosar på gatorna, spatserande och sökande förströelser på söndagseftermiddagen. En kinematograf och ett panoptikon bjuda på scener ur kriget: Varjags undergång, Port Arturs belägring. Det var ju också i Sevastopol, som ett så stortadt mottagande bereddes "hjältarne från Chemulpo": äreportar och banketter, militärisk ståt och ovationer från befolkningen. På masstals fotografier ser man denna patriotiska högtid för evigad. I dessa tider kan man inte ge folket nog kraftig kost i fråga om patriotisk uppbyggelse, och häfderas vittnesbörd tas till hjälp: i "Folkets hus", en ful lada med teater nära bazaren, skall just hållas en föreläsning om "Peter den stores efterföljare och deras stordåd". Man undrar en smula hur de ryska kejsarinnornas lefverne skall kunna framställas som stora och vackra minnen, som exempel ännu för sena tiders barn.

Man är ju för öfrigt i Sevastopol omgifven af stora historiska minnen från nyaste

Efter fotografi.

SEVASTOPOL: Ett pansarfartyg sjösättes i närvaro af kejsaren.

Kliché: Bengt Silfverparre.

Efter fotografi.

Kitché: Bengt Silfverparre.

TATARSTADEN BACHTJI-SARAJ med det till stor del i klipphålor inrymda karaiterklostret Uspekij.

tid: man påminnes öfverallt om Krimkrigets hjältar och offer. I ett museum har man samlat dess monument och kuriositeter, och på Malachovkullen har man rest ett kors med den vackra inskriften:

Unis pour la victoire,
Réunis par la mort,
Du soldat c'est la gloire,
Des braves c'est le sort.

Krimkrigets segervinnare ville inte tillåta Ryssland att ha någon örlogshamn vid Svarta hafvet, men nu är likafullt Sevastopols hamn ett tillhåll för dessa svarta pansarkolossar och torpedbåtar. På kvällen ser man dem med sina strålkastare belysa staden och hamnens "olopp, långsamt letande utefter uddar och holmar, och ändå kunna de vara lugna, ty turkarna äro inga japaner, och inte ens rysk fantasi har sett främmande torpedbåtar i Svarta hafvet.

I Sevastopols hamn är det lugnt, men i dess präss är det oroligt. Man skrifer långa artiklar om det orättvisa i de traktater, som förbjuda den ryska flottan att passera de turkiska sunden, eller man söker att tolka dem på ett öfverraskande gynnsamt sätt. Bittra jeremiader afsjungas öfver de engelska krämarnas själfviska och trolösa politik, som misskänner de bästa ryska sträfvanen och förhoppningar. Man unnar sig i utbyte nöjet att dra fram ur glömskan den senaste broschyren om det indiska invasionsprojektet: det är en rysk officer, som under titeln "Ryska örnenas flykt till Indus" i den har nedlagt de mogna frukterna af sin krigiska fantasi.

Det finns ett ställe nära Sevastopol, dit man med fördel kan fly undan alla politiska kannstöperier och allt det modärna livvets buller: det är Bachtji-Saraj, "trädgårdarnas palats", tatarstaden, som var de krimiska kanernas residens, innan de glupska ryssarna kommo. Det är en helt och hållet orientalisk stad, med husen

slumpvis strödda mellan vinrankor och fruktträd, med en massa smäckra moskeer och med Kanernas utomordentligt vackra palats. Man ser där den berömda tårfontänen, som inspirerat Pusjkin till ett af hans mest betagande poem. Man undrar öfver hufvud inte på att Bachtji-Saraj under våren och hösten är en vallfartsort för den förnäma värld, som då samlas i Jalta och Alusjta, ty allt där är prägladt af en sällsam skönhet. Och ingen plats ägnar sig bättre för en eller annan episod i en mondän roman.

De stackars tatarerna ha inte mycket kvar af sitt rike, allt fler ha med tiden tjinovnikarna blifvit och allt fler de fula kyrkorna och klostren med sina förgyllda, lökformiga kupoler. Därför ha också tatarerna allt mer börjat utvandra till Turkiet, där man förstår deras språk och delar deras tro och seder.

Och främlingen, som sett Bachtji-Saraj längtar också till Konstantinopel, bort från tjinovnikarnes och de fula kyrkornas land till minoreternas stad och storrherrns rike. Men då just skall han lära känna tjinovnikarna från deras minst älskvärda sida.

Det går en ångbåt från Sevastopol direkt till Konstantinopel vid 11-tiden på söndags morgon. Ett par timmar dessförinnan är jag nere för att köpa biljett i kontoret. Passet är i ordning, viserad till Turkiet, och allt tyckes klart. En skara brokigt utklutade tatarer trängas med sina pass i handen kring de båda gendarmer, som kontrollera de afresandes papper. Jag lämnar fram också mitt pass.

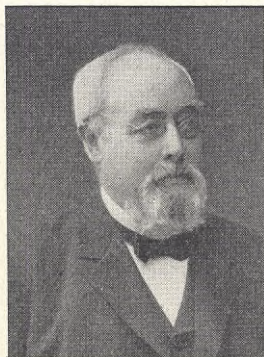
— Det duger inte, blir mitt besked, det fordras intyg från polisen här. Det kan ni få nu genast. Poliskontoret är strax här bredvid. Utan intyg från polisen får ni inte resa.

Det var sant! Jag har glömt den olycksaliga förordningen, att ingen får lämna det ryska riket utan detta stämplade papper, som man dock brukar få utan

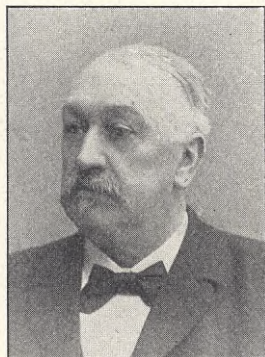
G. A. COLLIN.

Kyrkoherden Gustaf Adolf Collin fyllde den 3 mars 75 år. Född i Skabersjö, stud.-ex. 47, prästvigd 54, past.-ex. 59, regementspastor vid Skånska dragonregementet 61, kyrkoherde i Skabersjö (Lunds stift) sedan 66.

C. L. M. ENGSTEDT.

70 år fyllde den 2 mars öfverkontrollören vid tullkammaren i Helsingborg, Carl Laurentius Magnus Engstedt. F. i Hardeberga (Malmöh. län), stud.-ex. 53, kamerat.ex. 54, c. o. kammarskrifvare i tullverket 55.

J. A. H. BRULIN.

F. godsägaren J. A. H. Brulin i Uppsala fyllde den 5 mars 65 år. Tjänstgör sedan 12 år såsom frivillig tjänsteman vid Uppsala bibliotek. Medlem af Sångsällskapet O. D:s styrelse.

A. W. S. JULIN.

Den 12 febr. fyllde fängelsedirektören i Uddevalla Adolf Wilhelm Samuelsson Julin 60 år; i fängvårdens tjänst sedan 72; kommunalordförande 86—94.

N. PATON.

75 år fyllde d. 1 mars grosshandl. Ninian Paton i Stockholm. Ingick 55 i firman "James Paton & komp." Ensam innehafvare däraf sedan 67. Har sedan 68 innehaft flere offentliga sysslor. Ordf. i Stockholms sjömanshus och direktionssed. i Sjömanshemmet.

N. EKMAN.

Handlånden N. Ekman i Falköping fyllde den 11 mars 75 år. Stiftare af Falköpings sparbank, ledamot af stadsfullmäktige sedan institutionens början, af drätselkammaren, fattigvårdsstyrelsen, hälsovårdsnämnden m. m.

J. F. KJERRULF.

Kyrkoherden Johan Fredrik Kjerrulf fyllde den 1 mars 60 år. Född i Långhem (Elsborgs län) Stud.-ex. 67, teol. fil. ex. 68, prästvigd 73, komminister 76, kyrkoherde i Sibbarf (Göteborgs stift) sedan 86.

K. M. CANELL.

Kyrkoherden Knut Magnus Canell fyllde den 25 febr. 55 år. Född i Säby, stud.-ex. 73, prästvigd 79, past.-ex. 83, kyrkoherde i Garpenberg (Västerås stift) sedan 91.

svårighet. Ännu är det god tid och jag beger mig till polisstationen.

Där sitter en turbanklädd gentleman i hvita byxor, i samma fördomelse som jag och väntande på tjinovniken. Det befinns vara en hindu, en muhammedan från Lahore, och han talar ganska skaplig engelska. Han skall öfver Konstantinopel och Alexandria resa tillbaka till Indien. Hvad han haft för sig i Ryssland, blir jag inte riktigt klok på. Medan vi prata med hvarandra om ingenting, om vädret och staden, går tiden och ingen tjinovnik kommer. Två sömniga poliskonstaplar, som få veta, att jag är svensk, undra om det landet ligger nära Japan eller om det är detsamma som Schweitz.

Hindun blir otålig öfver den långa väntan och drar till sist fram ett papper med några ord på ryska, som jag betros att läsa upp för de apatiska konstaplarna. Det står där skrifvet, att man ofördröjligen skall lämna innehafvaren alla nödiga papper och inte på något sätt uppehålla honom, "alldenstund han reser i ryska regeringens ärenden". Det besynnerliga dokumentet är hvarken dateradt eller undertecknad, men

hindun har en mycket viktig min, när han förevisar det. Och det är onekligen litet mystiskt. En engelsk undersåte, som reser i ryska regeringens ärenden . . . Det låtet inte riktigt bra.

Till sist komma då äntligen ett par uniformerade herrar, och jag och hinduen släppas in i expeditjonsrummen. Jag framställer min begäran och herr polissekreteraren granskar mitt pass . . . jag kommer senare ihåg, hur han bläddrade i det, precis som väntade han finna en sedel.

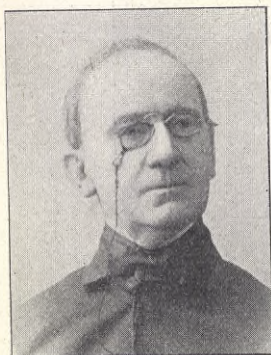
— Det duger inte, säger han med sträng min, det fordras intyg från polisen i det distrikt, där ni bor.

— Men det hinner jag inte med och enligt gendarternas upplysning kan man få påskriften här.

Mitt pass lägges utan vidare åsido, och hinduen lämnar fram sitt. Han möter mindre svårigheter, men utvisas till tamburen för att vänta. Jag finner det nödvändigt att vara litet kärf mot herr polissekreteraren, för att få honom att ta reson. Han får veta, att det kan stå honom dyrt att uppehålla en resande utan skäl, och att jag kommer att klaga inför myndigheterna. Herr polissekreteraren går med på att hänskjuta frågan

PORTRÄTTGALLERI

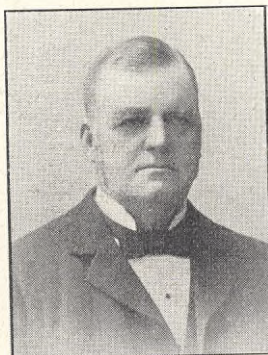
G. E. FALCK. †

En af Halmstads äldste samhällsmedlemmar, f. handlanden Gustaf E. Falck afled där den 25 febr. vid 89 års ålder. F. i Marstrand, har han varit bosatt i Halmstad sedan 36. Genom testamentariska dispositioner har han donerat de bägge nämnda städerna högst betydande belopp.

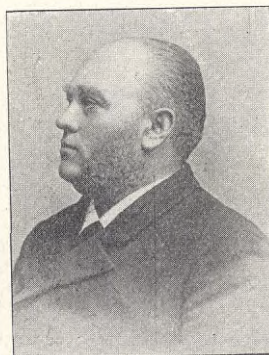
A. W. SONTAG. †

Kaptenen i Väg- och Vattenbyggnadskåren Anders Wilhelm Sontag afled den 26 februari i Stockholm vid 72 års ålder. Utnämndes 71 till kapten vid kåren.

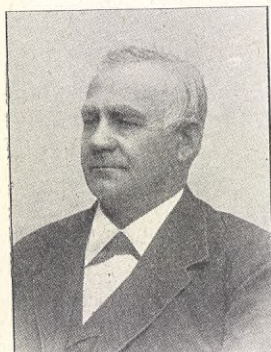
E. LARSSON. †

F. d. ledamoten af Riksdagens F. K., sågverksägaren Erik Larsson i Treluga afled den 24 febr. vid 67 års ålder. Verksam och framträdande i sin orts kommunala lif var han ordf. i komm.-nämnden, landstingsman, dir. för Bollnäs Folkbank m. m. I riksdagen 96-03.

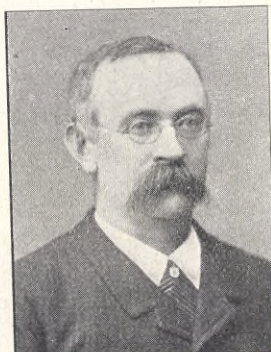
J. HULTMAN. †

Fabriksidkaren Johan Hultman i Malmö afled d. 1 mars vid 65 års ålder. Han anlade och var chef för de stora choklad- och konfektfabrikerna, hvilka bära hans namn; var på sin tid led. af stadsfullm. samt innehade andra offentliga uppdrag; flerårig ordf. i Malmö handelsklubb.

C. A. PETERSSON. †

D. 3 mars afl. f. d. riksdagsm. Carl August Petersson å Tuna (Österg. l.) vid 76 års ålder. F. i Mjölby har han sed. 64 arr. kronodom. Tuna. Landstingsm., tid. led. af Riksd. A. K., led. af Hush.-sällsk. friv. utsk., 40 år i län. brandst. bol., tidtals som ordf. o. verkst. dir., led. af centr.-st. för Österg. Ensk. Bank, m. m.

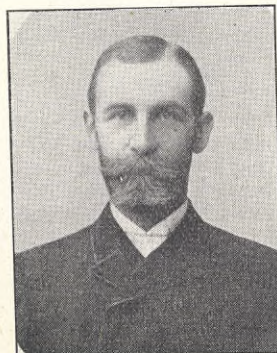
C. G. TORBIÖRNSSON. †

Den 26 febr. afl. godsäg. Carl Gustaf Torbiörnson vid 64 års ålder. Egde o. bebodde sed. 77 egend. Klet (Hall l.), var 79-95 förest. för län. landbr.-skola därst. En af länets främste jordbr. var han mångårig led. af förvaltn.-utsk. m. m. Kommunalt intresserad.

E. W. AMNELL. †

Öfverstel. Ernst Wallentin Amnell afl. d. 5 mars i en ålder af 59 år. Underl. vid Göta art.-reg. 65, kapt. 79, major v. reg. 98, afsk. som öfverstelöjtn. i armén 02. Skicklig gymnast var han 71-87 gymn.-off. vid reg. och sed. länge gymn.-lär. vid Göteborgs h. latinläroverk.

J. F. ANDERSSON. †

Grosshandlaren Johan Fredric Andersson, en af Malmö större köpmän, afled den 27 febr. vid 52 års ålder.

till polismästaren. Men polismästaren står just och talar i telefon med militärguvernören och är vid miserabelt lynne. Man måste vänta. Till sist förunnas det mig och polissekreteraren att mottas i audiens af herr polismästaren, efter föregående högtidlig anmälan. Han tar emot oss, stående i full uniform i en sorts förmak, där kejsarens väldiga porträtt i oljetryck pryder den ena väggen. Som han är vid dåligt lynne, vill han gärna ge sin sekreterare på huden och det är mig inte emot. Sekreteraren får sträng order att utan vidare lämna det begärda intyget.

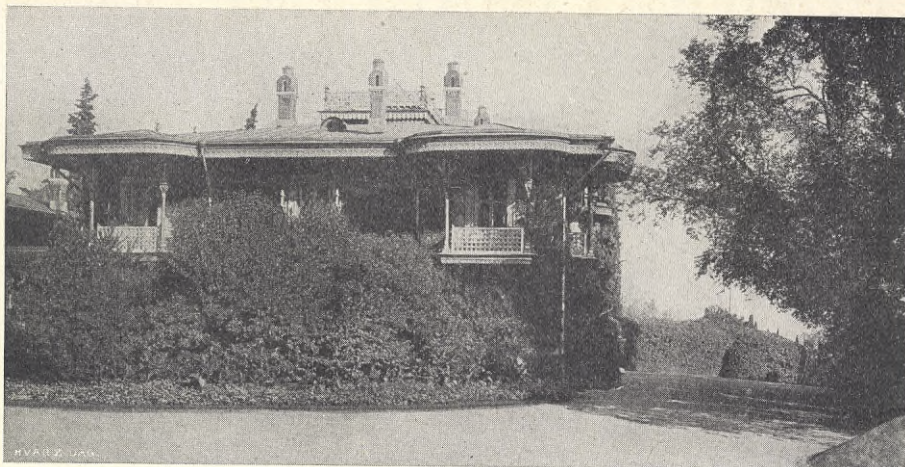
Men det är för sent! När jag och hinduen kommo ner till hamnen, syns inte ens röken af båten som vi skulle ha farit med.

— Very bad people there, säger hinduen och pekar åt poliskontoret till, no good people!

För att inte behöfva vänta i Sevastopol ännu en hel vecka beslutar jag mig att resa till Konstantinopel öfver Odessa. Ångbåten befinnes vara relativt komfortabel, mindre bebodd af insekter än de flesta Svartahafsångare, vädret är vackert och kosten är god. Bland passagerarna knyter jag bekantskap med en ung man

några och tjugo år gammal, med intelligent, något öfveransträngt utseende, och oproportionerligt korpulent. Vi börja naturligtvis att tala om de brännande frågorna, Sviatopolk-Mirskij, Trepov och Gapon, men om en liten stund kommer min nya vän in på personliga minnen och betror mig med rysk öppenhet sitt lufs historia. Den har ett visst intresse som kulturbild. Den ryska revolutionärens alltför vanliga martyrium.

Om själfva katastrofen i sitt lif ger han endast antydningar och låter mig bara veta, i hvilket nummer af det revolutionära organet "Gnistan" jag kan finna hela saken omnämnd och förklarad. Han har studerat medicin vid universitetet i Charkov och naturligtvis tagit del, men inte värre än många andra, i den revolutionära studentrörelsen. Han var helt nära sin slutexamen, då alltsammans kom i dagen, tack vare en olycklig tillfällighet eller en denuntiant. Så följde i vanlig ordning husundersökningar, arrestering af mer än ett dussin människor, en hemlig process och slutligen deras inspärrande, på administrativ väg, uti Charkovs alltid gästvänliga fängelse. Han talar i

Efter fotografi.

ANSKÅ: Bengt Sjöföreläsare.

DET KEJSERLIGA LUSTSLOTTET LIVADIA PÅ KRIMS SYDKUST.

lugn ton och resigneradt om lifvet bakom dess murar i tre långa halfår, tills vid tronföljarens födelse den öfverströmmande kejsrerliga nåden nådde äfven dessa missdådare.

— Det var ett relativt anständigt fängelse i alla fall, säger han i erkännansam ton, man slapp att sitta i samma afdelning som vanliga tjuvar och mördare. Men det var tjocka galler utanför de halft igenmurade cellgluggarna, och det kom just inte något ljus in, förstår ni. Det vardt litet hemskt i längden, och det fanns ingen annan utväg än att börja en hungerstrejk. Vi tog det varligt i förstone, fastade bara en tre, fyra dagar, men då inte den demonstrationen föranledde till någon åtgärd, så måste vi till sist hålla ut i åtta dagar, och på det viset dref vi vår fordran igenom. Men ni förstår, att det tar en smula på hälsan. Mitt hjärta vill sedan den där tiden inte klappa riktigt regelbundet, och det är inte skämt, om jag säger, att min i ögonen fallande fetma också härleder sig från fängelsefiden och hungerstrejkerna. Några ibland oss fick lungshot, men det undgick jag lyckligen. Andlig spis var vi inte alldeles utan. Det finns ett bibliotek i fängelset, mest populärvetenskapliga saker, men ni förstår, att en person som är van vid planmässiga studier inte har tillfälle att tillfredsställa sin smak. På det hela taget var det i alla fall inte något dåligt fängelse, tämligen nytt och snyggt för att vara i Asien.

Så satt han och talade med en viss godmodig ironi, medan han lät sina blickar irra kring öfver Svarta Havets fria oändliga yta och med välbehag insöp den rena och friska luften. En tidningskolportör kom fram och visade sin väska.

— Hvad har ni för Petersburgstidningar?

— Novoje Vremja.

— Det fördömda bladet borde ni hålla er för god att bjuda ut, säger min vän litet häftigt.

— Jag är konservativ, bästa herre, säger kolportören med ett bredt grin, konservativ som allt ärligt folk i dessa tider.

Min vän revolutionstälaren nickar bifallande, och vi återknyta vårt samtal.

— Jag ville gärna läsa några nyheter från Hull-kommissionen och om den där präktiga Klado, säger han skrattande.

— Ni delar den allmänna beundran, som man huser för honom?

— Enligt mitt förmenande är Klado en fulljädrad skälm, svarar han i öfvertygad ton, och andra skälmar

har låtit honom säga de där "öppna och ärliga" sakerna om flottan för att han skulle kunna vittna i Paris med tillräcklig prestige och under etiketten marty för sin öfvertygelse.

— Andra skälmar?

— Ja, inte sant, det finns många i vårt hörn af Asien. Den mest slipade af dem allesammans är Witte. Han förstår att spela sina kort. Han blame-rar sig inte. Han bidar sin tid.

Och min vän började fördjupa sig i spekulationer öfver framtiden och öfver den kommande revolutionen, som många vänta och som mången längtar efter. När jag frågar honom, om han önskar ryssarnas nederlag i Mandschuriet, svarar han undvikande och börjar i allmänna ordalag tala om krigens fasa och folkens martyrium. Han glömmet, att han under de tre långa halfåren lärt sig resignationens hemlighet, och han blir stundtals agitatoriskt vältalig. Det roar mig att söka skilja de olika elementen i hans vackra och rörande svada, positivismens torra skepsis, de sociala utopisternas våldsamma fantastier, Tjernysjevskijs heta och orediga patos.

Timmarna gå, och efter en härlig mänskensnatt, som min vältaliga vän tvingar mig att till hälften tillbringa på däck, äro vi på morgonen framme i Odessa, den sydryska uppkomlingsstaden med sina breda gator och sin Berlinerlyx. Den mystiska hindun har inte syntts till på hela resan. Han har hållit sig nedkrupen i sin hytt och längtat tillbaka till det varma landet kring Ganges. Men vid landstigningen får jag ånyo syn på honom, ifrigt gestikulerande och parlamentarande med en bister gendarm, som tycks finna den besynnerliga främlingen litet misstänkt. När trätan är bilagd, kommer han och hvissar i mitt öra:

— Very bad people, the gendarms... very bad people!

Min vän revolutionstälaren, som står bredvid, råkar höra hans hjärtesuck och nickar instämmande:

— Very bad people, indeed.

Oleg.

I HVAR 8 DAGS den 25 dec. 1904 utlysta pristäflan för utmärkta svenska originalromaner, är det utfästa prisbeloppet

Kr. 6,000 (Sextusen).

Täflingstiden utgår den 15 aug. 1905. Alla våra skriftställare inbjudas att deltaga.